

**“MEN” KONSEPSIYASI VA O‘Z-O‘ZINI ANGLASH MASALALARI**

Majidov Jasur Baxtiyarovich-JDPU, Umumiy psixologiya kafedrası katta
o‘qituvchisi, ps.f.b.f.d (PhD)

S.Axadova-O‘zMUJF 4-bosqich talabasi

Z.Chimirova- JDPU, Amaliy psixologiya yo‘nalishi 2-bosqich talabasi

Annotasiya: Ushbu maqolada shaxs tuzilishida “Men” konsepsiyasning namoyon bo‘lishi, “Men” konsepsiyasning bahsli tomonlari va “Men” konsepsiyasning shaxs taraqqiyotidagi o‘rni yuzasidan mulohazalar yuritilgan.

Kalit so‘zlar: o‘z-o‘zini anglash, men konsepsiyasi, shaxs, shaxsning o‘z-o‘zini aktuallashtirishi.

Inson paydo bo‘lganidan buyon to hozirgi kungacha insonni o‘z haqidagi masalalar qiziqtirib kelgan. Mazkur masalalarning markaziy muammosi sifatida “Men” konsepsiyasi o‘zining dolzarbligi bilan ajralib turadi. Zamonaviy psixologiya bu kabi savollarning ko‘plab tomonlarini o‘rganib chiqqan

Merriyem-Vebster lug‘atiga binoan, o‘z-o‘zini anglash tushunchasi – “o‘ziga tegishli bo‘lgan va undan kelib chiqadigan harakatlar yoki holatlarni anglash” deb ta’riflanadi. O‘z-o‘zini anglashning masalalari ijtimoiy psixologiya fanida ijtimoiy-psixologik hodisa, jarayon sifatida alohida ilmiy nuqtai nazarda to‘liq o‘rganilmaganligi tufayli bahsbop masalalardan biri sanaladi. Ushbu kategoriyalarni o‘ziga xos tarzda yaratish psixologiya faning asosiy tushunchasi hisoblanmish shaxs ro‘li, shaxslararo munosabatidagi ahamiyati o‘rganish imkoniyatini yaratadi. XX va XXI asr psixologiyasi ushbu masalaning ijtimoiy- psixologik tabiatini tushunishda ikki xil qarash va yondashuv vujudga kelgan bo‘lib, ular o‘zaro bir birini keskin darajada tafavutlanib turadi. Birinchi yondashuv talqinida o‘z-o‘zini anglash – bu o‘z yo‘nalishi o‘zgartirgan ongning aynan o‘zidir. Mazkur talqin rus psixologiyasida keng tarqalgan bo‘lib L.S.Vigotiskiy, V.V.Stolin va ularning shogidlari tomonidan tadqiq qilingan. Ikkinchi yondashuv mohiyati S.L.Rubinshteynning ilmiy ishlarida



o‘z aksini topgan. Birinchi yondashuvning namayondalari talqinida o‘z-o‘zini anglash L.S.Rubinshteyinning shaxsiy fikricha, o‘z -o‘zini anglash turli xil ma’nolar orasidagi birlikni (ummumiylikni)vujudga keltiruvchi jarayon sifatida va o‘zlashtirilgan ong tariqasida namayon bo‘ladi. A.N.Leontov talqiniga qaraganda, individual ongdagi mohiyat bilan mazmun o‘rtasidagi ziddiyat o‘z-o‘zini anglashning sababchisidir. V.V.Stolinning ta’kidlashicha, o‘z-o‘zini anhlashning asosida “Men” likning mazmunini va mohiyati o‘rtasidagi ziddiyat yotadi.

“Men konsepsiyasi” (inglizcha self-concept)-insonning haqidagi o‘z haqidagi tasavvurlarning rivojlanib boruvchi tizimi, uning tarkibiga a) o‘zining jismoniy intellektual xarakteralegi, ijtimoiy va boshqa hususiyatlari idrok qilish; b) o‘z-o‘ziga baho berish; v) shaxsiyatga ta’sir o‘tkazuvchi tashqi omillarni subektiv idrok etish kiradi. “Men” konsepsiyasi tushunchasi 1950-yillarda fenomenalogik, gumanistik psixologiya yo‘nalishlari ichida paydo bo‘lgan (A.Maslou, K.rodgers) bioxevaristik va rivojlanishiga simvolik intereksionizm (Ch.Kuli, P.Mid) va indintifikatsiyalash konsepsiyasi (E.Erikson) muhim ta’sir ko‘rsatgan.

Z. Freydning klassik psixoanaliz nazariyasiga ko‘ra, «Men» konsepsiyasi inson psixikasining strukturali komponenti hisoblanadi, boshqacha aytganda, Zigmund Freyd shaxs shakllanishining psixik strukturasini uch asosiy qismga bo‘lib ko‘rsatadi:

1. Id («U»). Bu shaxsga berilgan tug‘ma reflekslar bilan bogliq holda mavjud bo‘lgan instinktiv ehtiyojlarning asosi. Rohat olish uchun yo‘naltirilgan energiya manbai. «U» organizmning ovqatlanishi va kerakli ehtiyojlarini qondirish funksiyasini bajaradi.

2. Ego («Men»). Insonning atrof-muhitda o‘zini tutishini, xulq-atvorini yo‘lga solib turadigan funksiyani bajaradi. Ego reallik prinsipi orqali boshqariladi. Masalan, inson och qolganda, Ego uni zaharli mevalarni iste’mol qilishdan asrab qoladi, ya’ni taqiqlab qo‘yadi.

3. Superego («Oliy Men»). U ideal ota-ona funksiyasini bajaradi. Superego insonning xulq-atvorini yo‘lga solib turadi va ota-onalarning standartlariga asosan uning jamiyatda shakllanishiga yordam beradi.



Bu uchta komponent bolaning shaxs bo'lib shakllanishida muhim rol o'ynaydi. Bolalar reallik prinsipiga, shuningdek, Ego va Superegoning talablariga rioya qilishlari kerak. Ego Super egoning jazolashlari va xatti-harakatlari uchun javobgardir. Shu orqali inson o'z aybini va mag'rurligini his qiladi. Freyd nazariyasiga kola, jamiyatda tarixan tarkib topgan odatlar, axloqiy prinsiplar, ijtimoiy «senzura»ning mavjudligi tufayli jinsiy mayl to'g'ridan to'g'ri to'siladi. Shuning uchun ham ba'zi kishilarda bu ongsiz tabiiy mayl bilan anglab turilgan vaziyat o'rtasida ichki ruhiy nizo paydo bo'ladi, bunday to'qnashuvlar ba'zan barqaror asab kasalliklariga (nevrozga) olib keladi. Kishilik jamiyatida ko'pchilik kishilarning hayoti davomida bu tabiiy ongsiz mayl energiyasi mehnat faoliyatiga, aqliy va ijodiy faoliyatga qaratiladi va sarf etiladi. Hayotning yuksak sohasiga energiyaning shu tariqa ko'chirilishi sublimatsiya deyiladi.

«Men» siymosi — ijtimoiy munosabatlarning ham shart-sharoiti, ham oqibatidir. Mutaxassislar shaxsda amalda birgina uning «Men» siymosini emas, balki, navbatma-navbat goh o'zini anglashi, goh muayyan vaziyatda o'zining ahamiyatini yo'qotadigan ijtimoiy o'zaro birgalikdagi harakatni qo'yadigan va bir-birining o'rnini egallab turadigan ko'plab «Men» siymolar bo'lishini qayd etishadi. O'spirinlik davriga xos bo'lgan talabchanlik asosida u «men o'zimni yomon ko'raman» deb gapirganda yoki o'ylaganda, bunday baho berishni o'spirinning «Men» siymosiga beradigan barqaror tasnifi sifatida tushunmaslik kerak. Ozgina vaqtdan keyin uning o'zi haqidagi tasavvurlari butunlay qarama-qarshi tomonga o'zgarib qolishi ham ko'p kuzatiladigan holatdir.

L.S. Vigotskiyning ta'rifiga ko'ra, o'z-o'zini anglash bu — insonning o'zi haqidagi tasavvurlarining dinamik tizimi bo'lib, o'zining jismoniy, intellektual va boshqa turli sifatlarini anglash bilan yuzaga keladi. Ushbu sifatlariga o'z-o'zining beradigan bahosida tashqi omillar, munosabatlar ham ta'sir etishi mumkin.

O'z-o'zini anglash ijtimoiylashuv va tarbiya jarayonlari bilan uzviy bog'liq ekanligini ta'kidlash bu muammoning aynan ijtimoiy psixologik mohiyatga ega ekanligini anglashga yordam beradi. «Men» obrazi ma'lum vaziyatlarga qarab



farqlanishi mumkin (masaian, individning o'zini his qilishi, kayfiyati ham bunga ta'sir ko'rsatadi), inson o'zining muayyan fazilatlarini sezishi

O'z-o'zini anglash natijasida yuzaga keladiL.

Bojovich, atrofdagilarning insonni xulqi, faoliyat natijalari hamda bevositauning shaxsiy sifatlarini baholashlari ham undagi o'ziga baho berishni rivojlantiruvchi muhim manbaadir, deydi. Uning fikricha, o'quvchini o'z-o'zini anglashidagi ijtimoiy baho ikki hil bo'ladi:

-uning xulqi atrofdagilar talablariga mos keladigan mezon hisoblanib, u bolaga go'yoki atrof-muhit bilan uning o'zaro munosabatlari xususiyatlarini ko'rsatib beradi va shu bilan birga, uning emotsional uyg'unligi va xulqini subyektsi fatidaga baholanishini belgilab beradi.

-ijtimoiy baho berish bolaning xulqi hamda faoliyatida u yoki bu sifatlarni ajratib olishga vao'zining bahosi qilib olishga yordam beradi. L.I.Bojovich o'z tadqiqotlarida o'quvchining o'zini o'zi anglashining shakllanishida ijtimoiy baho berish funksiyasi va uning pedagogik ahamiyatini asoslab berdi va L.I.Bojovichning shaxs rivojlanishini davrlashtirish tizimi aynan "Men" siymosi rivojlanganligi va anglanganligiga asoslangan edi

A.N.Leontev tadqiqotiga ko'ra, individual (yakka shaxsga oid) ongdagi mohiyat bilan mazmun o'rtasidagi ziddiyatda o'z-o'zini anglash va "Men"likni baholash yotadi.

Bu borada ko'plab psixolog olimlar qatori taniqli fiziolog-olim I.P.Pavlov ham ish olib borgan. Uning fikricha, o'zini o'zi muvofiqlashtirish o'zini o'zi takomillashtirish tizimidir. Ta'rifda keltirilganiday, har ikkala so'z ham o'xshash va "O'zini o'zi" degan so'zlar takrorlanib kelmoqda. Bizning har birimiz ana shu "o'zini o'zi" degan so'zlarni qanchalik ko'p ishlatdigan bo'lsak, ya'ni biz o'zimizni qanchalik ko'proq anglab yetgan bo'lsak, o'zimizni qanchalik takomillashtirib, foydali ishlarga safarbar qilsak, shu qadar kuchli shaxsga aylanamiz. I.P.Pavlovning izdoshlari shaxs haqidagi bilimlarni guruhlashtirib borib, kishio'zini va o'zgalarni qanday qilib baholashi mumkinligini ko'rsatib berdilar. Bunda eng avvalo har bir kishi: "Men nimani istayman, nimalarga



intilaman?" degan savolga javob berishi kerak. Ana shu javoblarda bizning yaqin kelajakdagiva uzoq istiqboldagi orzu-umidlarimiz, qiziqishlarimizning yo'nalishi, biznin hayotiy qoidalarimiz, ehtiyojlarimiz, ideallarimiz ayon bo'ladi.V.V.Davidovning tadqiqotiga ko'ra, insonning o'ziga bergan bahosining qay darajada shakllanganligini o'rganishda asosiy e'tiborni shaxsdagi "qo'zg'alishni boshqara olish mexanizmlariga" qaratish kerak. Psixologning ta'kidlashicha, ta'limning yaxshi tadqiq etilishi o'quvchi yoshlarning o'z shaxsini baholashiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Albatta, buning uchun pedagogga ham katta mas'uliyat yuklanadi. V.V.Davidovning fikricha, shaxsning o'ziga baho berishi shaxsdagi asosiy va xarakterli xususiyatdir. Buni qanday tushunish mumkin?

O'ziga baho berish o'z faoliyati va o'zining odamlarga bo'lgan munosabatiga baho berishidir. Bu xususiyat tufayli kishining faolligi o'zgaradi. U sekin-astalik bilan rivojlanadi va atrofdagilarning ehtiyoji, talabi va shaxsning o'ziga bo'lgan munosabati orqali namoyon bo'ladi. Kim o'zini yuqori baholasa, ular o'zlariga yuqori baho berilishini talab qilishadi.

S.L.Rubinshteyn-faoliyatni psixikani aks ettirish sharti sifatida gap yuritarkan, u odamda turlicha namoyon bo'lishini, umumiy shartlar ichidan xuddi mana shu in'ikos, faoliyatning maxsus shartini ajratib olishimiz zarur bo'ladi, deb ta'kidlaydi. O'zni anglab baho berishni ta'minlovchi maxsus shartni aniqlash subyekt to'g'risidagi muammoni hal qilishning muayyan yo'l-yo'riqlariga va oqilona usullariga asoslanuvchi yechimini topishni taqozo qiladi.

Shaxsning o'zini o'zi aktuallashtirish muammosini o'rganishda B.G.Ananyev rahbarligida yaratilgan akmeologiya katta hissa qo'shdi. Bu fenomenologiyani, tabiiy ravishda insonning etuklik darajasida rivojlanish mexanizmlarini o'rganadigan fan va bu jarayonda eng yuqori darajaga etganida yoki u akme deb ham ataladi. Bu insonning ko'p o'lchovli holati bo'lib, u fuqaro sifatida, ma'lum bir sohada ishchi sifatida, kambag'al yoki atrofdagi voqelik bilan aloqalariga boy shaxs sifatida qanday sodir bo'lganligini ko'rsatadi.



Akmeologiya ushbu holatning xususiyatlarini har tomonlama o'rganadi. U turli xil odamlarda shunga o'xshash va har xil narsalarni aniqlaydi, shuningdek, etuklikning individual rasmini buzadigan turli omillar ta'sirining o'ziga xosligini aniqlaydi. Voyaga etish holati odamda kutilmaganda va darhol paydo bo'lmaydi. Unga insonning oldingi hayoti, shuningdek, uning tabiiy yolg'on moyilligi ta'sir qiladi. Bu insonning etuklik darajasiga qanday xavfsizlik chegarasi bilan mos kelishiniva munosabatlarni tashkil etishini, shuningdek, uni qanday qobiliyat, bilim, ko'nikma va ko'nikmalar bilan tavsiflashini aniqlaydi.

Shu munosabat bilan, u o'zini etuklik darajasida muvaffaqiyatli namoyon qilishi uchun bolaligida, maktabda, o'spirinlik va o'spirinlik davrida odamda shakllanishi kerak bo'lgan xususiyatlarni aniqlash qiziq. Akmeologiya vakillari, shuningdek, odamning o'z kasbiga bo'lgan munosabatini, yuqori darajasiga erishishini tahlil qiladilar. Yuqori professionallik ostida ular qobiliyatlarning yorqin rivojlanishini, o'z faoliyat sohasidagi chuqur bilimlarni, shuningdek ko'nikmalarni nostandart egallashni tushunadilar. Bu to'g'ridan-to'g'ri ushbu faoliyatni amalga oshirishga va unda yuqori natijalarga erishishga qaratilgan kuchli va barqaror motivatsion-hissiy e'tibor bilan bog'liq.

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda "men konsepsiyasi" inson o'z-o'zini anglash jarayonida "men" lik tushunchasi yuqori o'rin egalaydi. Bundan tashqari shaxsga "men konsepsiyasi"ni qurishda material sifatida nafaqat uning ijtimoiy rollari va o'zini atrofdagilar bilan taqqoslashning natijalari xizmat turmush tiziminig ham ahamiyati kata. Shaxsda o'z imkoniyatlarini tog'ri baholashda "Men konsepsiyasi" yetakchi rol o'ynaydi. Bolalarda "Men"likni tog'ri shakllanishida ota-onaning ro'li birinchi o'rindi egalaydi, buning asosiy sababi bolani birinchi faoliyati oilada tashkil topadi. U dunyoga kelishi bilan birinchi muloqot uning oila a'zolari bilan kechadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

- 1.Маерс Д. Социальная психология. —М.: Аллель, 2000
- 2.Мокчанцев Р., Мокчанцева А.Социальная психология.Издательства: Сибирское соглашение, Инфра.М.: 2001.



3. Семечкин Н.И. Социальная психология на рубеже: история, теория, исследования. —М.: 2001.
4. Социальная психология. Учеб. пос. \Под ред. А.И. Журавлева, —М.: 2002.
5. V. Karimova. Ijtimoiy psixologiya va amaliyot. —Т.: 2009.
6. V. Karimova, O. Xayitov. Shaxsning ijtimoiylashuv masalasi. Т.: 2007.
7. N. Ismoilova, D. Abdullayeva; Ijtimoiy psixologiya: o'quv qo'llanma O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi.—Toshkent. 2013.-168 b
8. Mukhamedova, D. G., & Abdullajanova, D. S. (2020). The actuality of the gender aspect of the manager's constructive interaction in the conflicting situation. *Journal Of Critical Reviews*, 7(12), 228-231.
9. Akhmadjonova, S., & Abdullajanova, D. (2023). Socio-Psychological Features Of Family Conflict Resolution. In *Academic International Conference On Multi-Disciplinary Studies And Education* (Vol. 1, No. 6, pp. 101-108).
10. Abdullajanova, D., & Raxmonova, Z. (2020). Motivation to succeed, to avoid defeat and the impact of risk preparedness on women's activism and its socio-psychological factors. *European Journal Of Molecular And Clinical Medicine*, 7(1), 3555-3561.
11. Abdullajanova, D. S. (2023). Socio-psychological criteria for the selection and placement of personnel in management (on the example of women). *Confrencea*, 5(05), 401-411.
12. Abdullajanova, D. S. (2023). Socio-psychological criteria for the selection and placement of personnel in management (on the example of women). *Confrencea*, 5(05), 401-411.
13. Абдуллажанова, Д. С. (2023). ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНЫХ СТЕРЕОТИПОВ В НАПРАВЛЕНИИ ЖЕНСКОЙ АКТИВНОСТИ В УПРАВЛЕНИИ. *ПСИХОЛОГИЯ XXI СТОЛЕТИЯ*.
14. Мухамедова, Д. Г., & Абдуллажанова, Д. С. (2021). СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ КАДРОВОГО РЕЗЕРВА: ФОРМЫ И МЕХАНИЗМЫ ИННОВАЦИОННОЙ



АКТИВНОСТИ. BEING A MUSIC FAN: FANDOM EFFECTS ON THE PSYCHOLOGICAL WELL-BEING OF ITS PARTICIPANTS..... 12, 187.

15.Абдулладжанова, Н. Г., Абдугафурова, Д. Г., Якубова, Р. А., Назирова, Э. Р., & Рахмонова, Г. Г. (2020). ПЕРСПЕКТИВЫ ПРИМЕНЕНИЯ ПРОТИВОВОСПАЛИТЕЛЬНЫХ ФАРМАКОЛОГИЧЕСКИХ ПРЕПАРАТОВ. *Universum: химия и биология*, (12-1 (78)), 80-84.

16.Kadirov, K. B., Mullabaeva, N. M., Abdullajanova, D. S., Kurbanovna, A. D., & Abdullaevna, B. S. (2023). A Mobbing Questionnaire In School And An Analysis Of The Results Obtained. *Journal of Higher Education Theory and Practice*, 23(4).

17.Abdulakimovna S. S. Socially Psychological Education of Self-Development Skills in Future Teachers Functions //International Journal of Discoveries and Innovations in Applied Sciences. – 2021. – Т. 1. – №. 5. – С. 231-235

18.Shakarboyeva, S. (2022). БЎЛАЖАК ЎҚИТУВЧИЛАРДА ЎЗ УСТИДА ИШЛАШ ФАОЛИЯТИНИ ТАРБИЯЛАШНИНГ ИЖТИМОЙ-ПСИХОЛОГИК ЖИҲАТЛАРИ. *Журнал Педагогика и психологии в современном образовании*, 2(2).

19.Shakarboyeva, S. (2021). БЎЛҒУСИ ПЕДАГОГЛАРДА ЎЗ УСТИДА ИШЛАШ ФАОЛИЯТИНИ ТАРБИЯЛАШНИНГ ИЖТИМОЙ-ПСИХОЛОГИК ХУСУСИЯТЛАРИ. *Журнал Педагогика и психологии в современном образовании*, (1).

20.Shakarboyeva, & O'ktamova, O. (2024). TARBIYASI OG'IR O'SMIRLARNI IJTIMOYLASHTIRISHDA OILA, MAHALLA, TA'LIM MUASSASASI HAMKORLIKIGINI RIVOJLANTIRISH USULLARI. *Журнал Педагогика и психологии в современном образовании*, 4(1), 139-147. извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/9555>

21.Shakarboyeva, & Qayumov, A. (2024). AUTIZMLI BOLALARNI RIVOJLANTIRISHDA ART TERAPIYA USULLARIDAN FOYDALANISH IMKONYATLARI. *Журнал Педагогика и психологии в современном образовании*, 4(1), 148-154. извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/9556>



22.Мунарова, Р. У. (2016). Камолова Ширин Усаровна, Шакарбоева Шахноза Абдулакимовна, Каршибоева Дилфуза Бурлиевна, & Алимкулов Сирожиддин Олимжон ўғли (2016). *Великие мыслители Средней Азии о воспитании гармоничного и всесторонне развитого поколения. Проблемы педагогики*, (2 (13)), 17-19.

23.Abdulakimovna, S. S. (2021). Socially Psychological Education of Self-Development Skills in Future Teachers Functions. *International Journal of Discoveries and Innovations in Applied Sciences*, 1(5), 231-235.

24.Abdulakimovna, S. S. (2022). Social-Psychological Characteristics Of Professional SelfDevelopment Of Future Teachers. *Zien Journal of Social Sciences and Humanities*, 14, 138-140.

25.Shakarboyeva, S. (2024). TARBIYASI OG'IR O'SMIRLARNI IJTIMOYILASHTIRISHDA OILA, MAHALLA, TA'LIM MUASSASASI HAMKORLIKIGINI RIVOJLANTIRISH USULLARI. *Журнал Педагогики и психологии в современном образовании*, 4(1), 139-147.

26.Шакарбоева, Ш. (2024). Бошланғич синфларда чет тили ўзлаштириш ва ўрганишнинг ёшга оид хусусиятлари. *Общество и инновации*, 5(10/S), 286-290.

27.Shakarboyeva, & Qayumov, A. (2024). AUTIZMLI BOLALARNI RIVOJLANTIRISHDA ART TERAPIYA USULLARIDAN FOYDALANISH IMKONYATLARI. *Журнал Педагогики и психологии в современном образовании*, 4(1), 148-154. извлечено от <https://phys-tech.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/9556>

28.Shahnoza Shakarboyeva, [БЎЛАЖАК ЎҚИТУВЧИЛАРДА ЎЗ УСТИДА ИШЛАШ ФАОЛИЯТИНИ ТАРБИЯЛАШНИНГ ИЖТИМОЙ-ПСИХОЛОГИК ЖИХАТЛАРИ](#), *Журнал Педагогики и психологии в современном образовании: Том 2 № 2 (2022): Zamonaviy ta'limda pedagogika va psixologiya fanlari*

29.Shahnoza Shakarboyeva, [РАБОТА НАД СОБОЙ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ КАК КРИТЕРИЙ ПОВЫШЕНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ](#), *Журнал Педагогики и психологии в современном*



образовании: № 2 (2021): Журнал педагогики и психологии в современном образовании (октябрь)

30.Shahnoza Shakarboyeva, Oynisa O'ktamova, TARBIYASI OG'IR O'SMIRLARNI IJTIMOYLASHTIRISHDA OILA, MAHALLA, TA'LIM MUASSASASI HAMKORLIKLIGINI RIVOJLANTIRISH USULLARI, Журнал Педагогики и психологии в современном образовании: Том 4 № 1 (2024): Zamonaviy ta'limda pedagogika va psixologiya fanlari

31.Shahnoza Shakarboyeva, O'SMIRLIK DAVRIDAGI SUITSIDNING KELIB CHIQISH SABABLARI, Журнал Педагогики и психологии в современном образовании: № I (2023): «СОВРЕМЕННАЯ СОЦИАЛЬНАЯ ПСИХОЛОГИЯ: ТРАДИЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ» I - МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ

32.Shahnoza Shakarboyeva, Гавҳар Худойкулова, БОШЛАНҒИЧ СИНФЛАРДА ЧЕТ ТИЛИ ЎЗЛАШТИРИШ ВА ЎРГАНИШНИНГ ЁШГА ОИД ХУСУСИЯТЛАРИ, Журнал Педагогики и психологии в современном образовании: № I (2023): «СОВРЕМЕННАЯ СОЦИАЛЬНАЯ ПСИХОЛОГИЯ: ТРАДИЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ» I - МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ

33.Shahnoza Shakarboyeva, Назира Жасурова, ЎСМИРЛАРДА ХОРИЖИЙ ТИЛЛАРНИ ЎРГАТИШНИНГ ИЖТИМОЙ ПСИХОЛОГИК МАСАЛАЛАРИ, Журнал Педагогики и психологии в современном образовании: № I (2023): «СОВРЕМЕННАЯ СОЦИАЛЬНАЯ ПСИХОЛОГИЯ: ТРАДИЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ» I - МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ

34.Shakarboyeva Shahnoza Abdulakimovna. (2024). Nogiron o'smirlarni ijtimoiylashtirishda oila, mahalla, ta'lim muassasasi o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish usullari. *Diplomatiya, huquq va xalqaro munosabatlar jurnali*, 1 (1), 6–8. <https://semantjournals.com/index.php/JDLIA/article/view/26>

35.Abdullajonova, D. (2025). SOCIO-PSYCHOLOGICAL FACTORS OF MOTIVATION FOR SUCCESS AND THE IMPACT OF RISK ON WOMEN.



Журнал Педагогики и психологии в современном образовании, 5(1), 10-16.

извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/10516>

36.Мунарова Раъно Усаровна, Камолова Ширин Усаровна, Шакарбоева Шахноза Абдулакимовна, Каршибоева Дилфуза Бурлиевна, & Алимкулов Сирожиддин Олимжон Угли (2016). Великие мыслители Средней Азии о воспитании гармоничного и всесторонне развитого поколения. Проблемы педагогики, (2 (13)), 17-19.

37.Ж.Мажидов-. (2023). ЛИДЕРЛИК СИФАТЛАРИНИНГ ГЕНДЕР ПСИХОЛОГИК ХУСУСИЯТЛАРИ. Involta Scientific Journal, 2(4), 293–298.

Retrieved from <https://involta.uz/index.php/iv/article/view/540>

38.Shakarboyeva. (2024). БОШЛАНҒИЧ СИНФЛАРДА ЧЕТ ТИЛИ ЎЗЛАШТИРИШ ВА ЎРГАНИШНИНГ ЁШГА ОИД ХУСУСИЯТЛАРИ.

Журнал Педагогики и психологии в современном образовании, 4(3), 9-17.

извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/10423>